

СПЕЦИФІКА ЗАСТОСУВАННЯ СУГЕСТИВНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ МЕДИКО-БІОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Першочерговим завданням фармацевтичної освіти є підготовка висококваліфікованих фахівців, які відповідають потребам суспільства, вимогам мінливих умов сучасного життя та здатні ефективно розв'язувати професійні завдання. У свою чергу, це передбачає формування в них високого рівня розвитку професійних компетентностей, як загальних, так і спеціальних (фахових). У зв'язку зі стрімким реформуванням галузі «Охорона здоров'я», наявністю суперечностей між професійними вимогами, які висуваються до фармацевта, та сучасними умовами розвитку фармацевтичного ринку України, саме ця проблема в умовах сьогодення набуває особливої актуальності.

Питання підвищення ефективності підготовки фахівців у вищих навчальних закладах висвітлювалися у наукових публікаціях С. Гончаренка, О. Коваленко, Н. Ничкало, М. Шегедин та інших [2].

Окремі питання професійної підготовки фармацевтичних кадрів відображені в наукових дослідженнях І. Бойчук, Л. Кайдалової, В.Сліпчук, Т. Прокопенко, В. Черниха та інших [1; 3; 6].

Відзначаємо високу наукову значущість проведених досліджень, водночас констатуємо, що проблема методики викладання медико-біологічних навчальних дисциплін за допомогою сугестивної технології навчання у фармацевтичному коледжі не була предметом спеціального дослідження.

З огляду на стрімке підвищення вимог до викладання навчальних дисциплін у закладах вищої освіти, спрямованість на кінцевий результат навчання, педагогічному працівнику, зокрема, фармацевтичного коледжу, необхідні знання широкого спектру сучасних інноваційних технологій та ефективних методик, а також високий рівень інноваційної культури. Однією з дидактико-психологічних систем з глибинними фізіологічними,

психотерапевтичними коренями, здатною для перенесення на будь-яку навчальну дисципліну є сугестопедія.

Аналіз психолого-педагогічної літератури з окресленої проблематики дав змогу визначити, що упродовж останніх трьох десятиліть сугестопедична навчальна система, розроблена болгарським ученим Г. Лозановим залишається поза увагою педагогічної науки [4].

Вагомий внесок у дослідження сугестопедії зроблено В. Кузавльовим, І. Козаченко, Д. Старченко, Д. Узнадзе та ін.

Методи інтенсивного вивчення іноземних мов розроблено І. Шварцем. Вивченню психології навчання іноземних мов присвячено праці І. Зимньої; вдосконаленню технології проектного навчання – наукові роботи В. Хілпатрика.

Сучасні класифікації основних видів навчання наводять у своїх працях Ж. Беккіо, Г. Гончаров, М. Гордєєв, В. Євтушенко, І. Меліхов, Е. Россі, М. Япко.

Ми погоджуємося з С. Пальчевським, який стверджує, що сугестопедагогіка, орієнтуючись на використання прихованих резервів особистості, дозволяє помітно розширювати і поглиблювати освітній процес, здійснювати навчання, виховання та розвиток у нерозривній єдності. Елементом, який визначає основні напрями сугестопедагогіки, є метод викладання нового навчального матеріалу, орієнтованого на довготривале запам'ятовування [5].

Сугестивну технологію можна охарактеризувати також як технологію, що ґрунтується на основі емоцій особистості та некритичному сприйнятті інформації, оскільки є найбільш дієвим засобом психологічного впливу. Кінцевою метою даного впливу є провокація людини до певної реакції, вчинків, що відповідатимуть цілям, які були поставлені спочатку.

Особливої актуальності це набуває при викладанні медико-біологічних навчальних дисциплін, оскільки їх вивчення потребує запам'ятовування значного масиву інформації (визначення явищ та процесів, назви лікарських

препаратів та діючих речовин, дози та дозування лікарських препаратів, приналежність препаратів до певних фармакологічних груп, фармакологічна характеристика окремих препаратів, анатомо-фізіологічна термінологія, симптоми патологічних станів тощо).

Розрізняють три основні форми навіювання:

- 1) гіпнотичне;
- 2) навіювання у стані релаксації м'язів і психічної розслабленості;
- 3) навіювання у процесі активної діяльності людини.

За способами впливу розрізняють: відкрите та закрите навіювання. Відкрите навіювання характеризується спрямованістю на конкретний об'єкт, а закрите не має безпосереднього впливу на особистість [5; С. 22].

За іншою класифікацією навіювання може бути контактним або дистанційним.

Контактне навіювання характеризується тим, що відбувається в умовах безпосереднього активного спілкування між співрозмовниками.

Дистанційне включає в себе спілкування за допомогою ЗМІ та друкованої продукції.

За інтервалом часу розрізняють безпосереднє й віддалене навіювання.

У процесі безпосереднього навіювання відповідна реакція відбувається відразу після сприйняття відповідної інформації.

При віддаленому навіюванні вплив і відповідна реакція поєднує між собою певний часовий розрив.

В основі сугестопедичного навчання лежать принципи:

- 1) радості, ненапруженості, концентративної психорелаксації;
- 2) єдності свідомого-парасвідомого та інтегральної мозкової активізації;
- 3) сугестивного взаємозв'язку на рівні резервного комплексу.

Зауважимо, що застосування сугестивних засобів у процесі викладання медико-біологічних дисциплін відбувається на всіх етапах навчального заняття (підготовчому, основному, заключному).

Нами враховується, що під час зниження рівня засвоєння навчального матеріалу має значення не тільки ступінь втомлюваності кожного окремого студента, а й інтенсивність нервових процесів, які визначаються енергетичними можливостями організму. При цьому суттєвими управліннями працездатністю та енергетичними процесами є основним застосуванням суттєвості на етапі засвоєння навчального матеріалу.

Ми додержуємося думок науковців про те, що проникненню суттєвних впливів перешкоджають антисуттєвні бар'єри – психічні захисні засоби, що протидіють проникненню інформації через неусвідомлені канали.

Механізмами, які створюють ці бар'єри є такі:

1. Критичне мислення, що опрацьовує будь-яку інформацію, перш ніж вона буде сприйнята.
2. Інтуїтивно-афективний бар'єр, який відкидає все, що не створює довіри та відчуття впевненості.
3. Етичний бар'єр, за якого те навіювання, що суперечить етичним принципам особистості, не реалізується [7; С.26].

Науковці стверджують, що антисуттєвні бар'єри – біологічна необхідність, оскільки їх відсутність обумовлює сприятливість людини до будь-якого навіювання, що може шкідливо позначитися на стані її психіки та здоров'я. Таким чином, антисуттєвні бар'єри є своєрідним фільтром для подразників навколишнього середовища в неусвідомленій психічній активності.

Доцільними методами подолання цих бар'єрів є такі: методи І. Стрільчука та М. Танцюри, метод прямого навіювання, методи побічного та зворотного навіювання, а також засоби суттєвисті, які поділяються на складні (авторитет та інфантилізація) та елементарні (двоплановість, інтонація, ритм і концертна псевдопасивність).

Отже, специфікою застосування суттєвної технології навчання при викладанні медико-біологічних навчальних дисциплін у фармацевтичному коледжі є:

– створення сприятливих умов для оволодіння здобувачами освіти медичною та фармакологічною термінологією та фаховою мовою шляхом усунення психологічних бар'єрів, що виникають у ситуаціях навчання;

– зв'язок навчального процесу з особистісними інтересами та професійними мотивами майбутніх фахівців;

– встановлення довірливих стосунків між викладачем та здобувачами освіти, які сприяють успішній взаємодії;

– двоплановість навчання, що вимагає від викладача артистизму (сприяє ефективній роботі обох півкуль головного мозку, що обумовлює оптимальний результат засвоєння навчального матеріалу);

– засвоєння та актуалізація навчального матеріалу в атмосфері гри, перевтілення, драматизації з використанням вербальної та невербальної комунікації; що переключає увагу особистості з форми на процес спілкування (дидактичні ігри «Аптека», «Складний випадок» тощо, драматизація «Невиліковний хворий» тощо);

– введення навчального матеріалу на основі значних за обсягом полілогів (клієнт – фармацевт – провізор; постраждалий на місці пригоди – свідки пригоди – рятувальник тощо).

Отже, вищезазначене дозволяє зробити висновок, що сугестопедичне навчання у фармацевтичному коледжі при викладанні медико-біологічних дисциплін має певні особливості, а саме:

- відбувається на основі емоційного навіювання, що сприяє надзапам'ятовуванню;
- передбачає: комплексне використання вербальних і невербальних, зовнішніх та внутрішніх засобів; систематичне навіювання думки про великі можливості інтелекту особистості; «занурення» в навчальну дисципліну, концентрування вивчення матеріалу;
- сприяє формуванню в особистості віри в доступність і посиленість навчальних завдань.

Перспективними методами сугестивної технології навчання у фармацевтичному коледжі є такі: метод А.Адлера (свідомої поразки, яку здобувач освіти вольовим чином актуалізує з метою аналізу своїх життєвих невдач та помилок); метод В. Франкла (дозволяє долати сильне хвилювання та тривогу під час публічних виступів); метод послідовного чергування циклів навчання (чергування видів навчальної діяльності здобувачів освіти); дидактичні ігри, драматизації тощо.

Список використаних джерел

1. Бойчук І. Д. Передумови виникнення та становлення системи підготовки фармацевтів в Україні / І. Д. Бойчук // Педагогіка і психологія професійної освіти : [наук.-метод. журнал]. Львів, 2007. № 4. С. 186-196.
2. Гончаренко С.У. Педагогічні закони, закономірності, принципи. Сучасне тлумачення. Рівне : Волинські обереги, 2012. 192 с.
3. Кайдалова Л. Г. К. Професійна підготовка майбутніх фахівців фармацевтичного профілю у вищих навчальних закладах. Монографія. НФаУ, 2010. 411с.
4. Лозанов Г.К. Суггестопедия в преподавании иностранных языков. Методы интенсивного обучения иностранным языкам: сб. научн. трудов; отв. ред. С.И. Медьник. М.: Изд-во МГПИИЯ им. М. Тореца, 1979. Вып. 5. С. 53-62.
5. Пальчевський С.С. Суггестопедичні підходи до навчання в діяльності та поглядах зарубіжних педагогів-класиків. Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. 2001. №14. С.71-75.
6. Черних В. Фармацевтична галузь за роки незалежності України / В. Черних // Вісник фармації. 2002. №3. С. 3-12.
7. Япко, М. Д. Введение в гипноз: практ. руководство [Текст] М. : Центр психологической культуры, 2002. 191 с.